

සිංහ අංකය: S1002 (මධ්‍යම ලකුණු)

පන්තිය: 10-ආ

විෂය: ඉතිහාසය

විභාගය: 5 වන පාඨම - පූනරුදුය

I කොටස

1. ක්‍රි.ව. 1505 සිට 1948 දක්වා
 2. පෘතුගීසි (1505-1658), ලන්දේසි (1658-1796), බ්‍රිතාන්‍ය (1796-1948)
 3. ස්වයංපෝෂිත කෘෂිකර්මාන්තයෙන් වාණිජ කෘෂිකර්මාන්තයට මාරු වීම
 4. රාජ්‍ය ලේකම් කුමය (1833), දොන්මෝර් ව්‍යවස්ථාව (1931)
 5. සර්වජන ජන්ද බලය හඳුන්වා දුන් ප්‍රථම ව්‍යවස්ථාව වීම
 6. ක්‍රිස්තියානි මිශනාර සමිති, ඇමරිකන් මිශනාර සමිති
 7. මිගේල්වත්තේ ගුණානන්ද හිමි, රත්මලානේ ධම්මාලෝක හිමි
 8. නේ, රබර්, කෝපි, කොකෝ
 9. 1833
 10. නව අධ්‍යාපන කුම හඳුන්වා දීම, දේශීය භාෂා සාහිත්‍ය සමෘද්ධි වීම
 11. ස්වදේශීක සංස්කෘතියට බලපෑම, ගොවී ඉඩම් නැති වී යාම
 12. මූලික ගිල්පය හඳුන්වා දීමෙන් සාහිත්‍ය කෘති ප්‍රවලිත වීම
-

II කොටස

13.

(ආ) ශ්‍රී ලංකාවේ පූනරුදුය යනු ක්‍රි.ව. 1505 සිට 1948 දක්වා සිදු වූ සමාජයේ, ආර්ථික, දේශපාලනික හා සංස්කෘතික වෙනස්කම් සමුහයකි. මෙය යටත් විෂේෂ පාලන යුගය තුළ සම්පූද්‍යාධික සමාජයකින් තුතන රාජ්‍යයකට මාරු වීමේ ක්‍රියාවලියකි.

(ඇ) පූනරුදුයට හේතු:

- යටත් විජීත පාලනය: පෙනුයේ, ලන්දේසි හා බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජීත බලවතුන්ගේ පැමිණීම හා පාලනය
- බටහිර බලපෑම: යුරෝපීය රටවල් මගින් නව ආගම්, භාෂා, අධ්‍යාපන ක්‍රම හඳුන්වා දීම
- ආර්ථික වෙනස්කම්: ස්වයංපෝෂීත කෘෂිකර්මාන්තයෙන් වාණිජ කෘෂිකර්මාන්තයට (තේ, රබර්) මාරුවීම
- සමාජ වෙනස්කම්: නව සමාජ වර්ග (වේලෙන්දේ, කර්මාන්තගාලා කමිකරුවෙක්) බිහි වීම
- ඡාතිකවාදයේ උද්‍යෝගමනය: යටත් විජීත පාලනයට එරෙහි ඡාතික හැඟීම් ඇති වීම

14.

(අ) බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජීත පාලනය යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලනීක ඒකාබද්ධ කිරීම 1796 සිට 1815 දක්වා ක්‍රමක්‍රමයෙන් සිදු විය. 1815 උඩරට ගිවිසුම අන්සන් කිරීමන් සමඟ උඩරට රාජධානීය බ්‍රිතාන්‍ය පාලනයට යටත් විය. මෙමගින් දිවයින් පැවති ගෝනීක රාජධානී ක්‍රමය අවසන් වී සම්පූර්ණ දිවයින එක් රාජ්‍යයක් යටතේ එක්සන් විය.

(ආ) 1931 දොන්මෝර් ව්‍යවස්ථාවේ විශේෂත්වයන්:

- සර්වජන ජන්ද බලය: විශේෂ විද්‍යාල අධ්‍යාපනය නොමැති පුද්ගලයින්ට හැර සියලු වැඩිහිටින්ට මැතිවරණ බලය ලබා දීම
- පළමු වතාවට: සාම්කාමී ලෝකයේ ප්‍රථම වතාවට මෙවන් ජන්ද බලය හඳුන්වා දීම
- රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාව: නියෝජීත මන්ත්‍රණ සභාවක් ස්ථාපිත කිරීම
- ප්‍රාන්ත මන්ත්‍රණ සභා: ප්‍රාන්ත මට්ටමින් මන්ත්‍රණ සභා පිහිටුවීම

16.

(අ) පුනරුදු යුගයේ අධ්‍යාපන පරිවර්තනය:

- සම්පූද්‍යාධික සිට බටහිර ක්‍රමයට: පිරිවෙන්, මහා විහාර අධ්‍යාපනයේ සිට බටහිර අධ්‍යාපන ක්‍රමයට (ස්කුල, විද්‍යාල) මාරුවීම

- ක්‍රිස්තියානි මිෂනාරි සම්නි: ඇමරිකන්, බ්‍රිතාන්‍ය මිෂනාරි සම්නි විසින් පාසල් පිහිටුවීම
- ඉංග්‍රීසි භාෂා මාධ්‍යය: ඉංග්‍රීසි භාෂාව අධ්‍යාපන මාධ්‍යය ලෙස හඳුන්වා දීම
- විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනය: 1921 දී ශ්‍රී ලංකා විශ්ව විද්‍යාලය පිහිටුවීම

(ආ) බෙඟද්ධ ප්‍රනරුදුය:

- ප්‍රසුඩ්‍රුවීම: යටත් විෂේෂ පාලනය සමයේ බුද්ධාගම දුර්වල වීම, ක්‍රිස්තියානි ආගම් ප්‍රචලිත වීම
- අරමණු: බුද්ධාගම නැවත ගොඩ නැංවීම, බෙඟද්ධ අධ්‍යාපනය ගක්නිමත් කිරීම, බෙඟද්ධ සංස්කෘතිය සුරකීම
- නායකයින්: මිගේවිවුවන්නේ ගුණානන්ද හිමි (විදේශීය මිෂනාරිවරුන්ට එරෙහිව ලිඛි පත්‍රිකා), රන්මලාන් ධම්මාලෝක හිමි (බෙඟද්ධ පන්සල් ප්‍රතිසංස්කරණ), හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල හිමි

18.

(ආ) ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රනරුදුයේ දිනාන්තමක ප්‍රතිඵල:

1. දේශපාලනික එක්සත් කිරීම: සමස්ත දිවයින එක් රාජ්‍යයක් යටතේ එක්සත් වීම
2. ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථා ප්‍රගතිය: රාජ්‍ය ලේකම් කුමය, දොන්මේර් ව්‍යවස්ථාව වැනි ප්‍රතිසංස්කරණ
3. නව අධ්‍යාපන කුම: බටහිර අධ්‍යාපන කුම, විද්‍යාව, තාක්ෂණය හඳුන්වා දීම
4. දේශීය භාෂා සාහිත්‍ය සමෘද්ධිය: සිංහල හා දෙමළ සාහිත්‍ය නව ආකාර වලින් සිමෘද්ධි වීම

සිංහල ප්‍රතිඵල:

1. ස්වදේශීක සංස්කෘතියට බලපෑම: යුරෝපීය සංස්කෘතියේ බලපෑම හේතුවෙන් ස්වදේශීක සංස්කෘතික අගයන් දුර්වල වීම
2. ගොවිනැන් ස්වභාවය වෙනස් වීම: ස්වයංපෝෂිත කෘෂිකර්මාන්තය අවසන් වී ජනතාව ඉඩම් වලින් ඇත් වීම
3. සමාජ අසමානතා: යටත් විෂේෂ පාලනය යටතේ නව සමාජ අසමානතා බිජි වීම

4. යටත් විෂේෂ මානසිකත්වය: බටහිර සංස්කෘතිය වැශී වටිනාකමක් ලබා ගැනීම

(අ) පුනරුදු යුගයේ තුනක ශ්‍රී ලංකාවට ඇති දිර්ණකාලීන බලපෑම්:

- දේශපාලනික: ඒකීය රාජ්‍ය ආකෘතිය, ප්‍රජාතනත්ත්වාදී පාලන ක්‍රමය, රාජ්‍ය සේවා ක්‍රමය
- ආර්ථික: වාණිජ වගා ආර්ථිකය (නේ, රබර්), නාගරික කේන්ද්‍රිකරණය, රේල් ප්‍රවාහන පදනම්
- සමාජ හා සංස්කෘතිය: ද්විභාෂා හාවය (ඉංග්‍රීසි), බ්‍රිතාන්‍ය අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ අංග, ආගමික බහුවිධාවය